

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่านิยมความมีอาวุโสของข้าราชการไทย

นางสาวเพ็ญ ฤทธิแพทย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา

คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-333-232-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A DEVELOPMENT OF THE CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF SENIORITY VALUE
IN THAI GOVERNMENT OFFICIALS**

MISS PAYAO RITTIPAET

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Research**

Department of Educational Research

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-333-232-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่านิยมความมีอาวุโสของข้าราชการ
ไทย
โดย   นางสาวเพ็ญวิภา ฤทธิแพทย์
ภาควิชา   วิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา   ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   รองศาสตราจารย์ ดร. สุวีฉนา อุทัยรัตน์

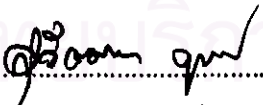
คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น ส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

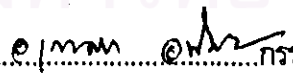

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์สิทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุวีฉนา อุทัยรัตน์)

.....กรรมการ
(ดร. อรุณศรี อนันตรศิริชัย)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ)

พเยาว์ ฤทธิแพทย์ : การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่านิยมความมีอาวุโสของข้าราชการไทย
(A DEVELOPMENT OF THE CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF SENIORITY VALUE
IN THAI GOVERNMENT OFFICIALS) อาจารย์ที่ปรึกษา : ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ อุทัยรัตน์ : 122 หน้า ISBN 974-333-232-4

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบโมเดลเชิงสาเหตุของค่านิยมความมีอาวุโสของข้าราชการไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้าราชการในสังกัดกระทรวงกลาโหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 1,212 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling) ได้แบบสอบถามกลับคืนคิดเป็นร้อยละ 61 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างด้วยการหาค่าสถิติเชิงบรรยาย เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มด้วยสถิติทดสอบ t-test และ one-way ANOVA วิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.10

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมความมีอาวุโสได้ร้อยละ 67 ผลการตรวจความตรงของโมเดล มีค่าไค-สแควร์เท่ากับ 19.85 ที่องศาอิสระเท่ากับ 13 ; $p = 0.099$; ค่า GFI = 1.00 ; ค่า AGFI = 0.98 ค่า RMR = 0.0097 โดยตัวแปรที่มีค่าอิทธิพลรวมส่งผลต่อค่านิยมความมีอาวุโสสูงสุดอย่างมีนัยสำคัญ คือ ระดับการศึกษา รองลงมาได้แก่ อายุ ระดับ (ซี) และการมีบิดารับราชการ ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... วิทยาการศึกษา.....
สาขาวิชา..... วิทยาการศึกษา.....
ปีการศึกษา..... 2542.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4083722227 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORD : SENIORITY VALUE/THAI GOVERNMENT OFFICIALS/ THE CAUSAL

RELATIONSHIP MODEL

PAYAO RITTIPAET : A DEVELOPMENT OF THE CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF SENIORITY VALUE IN THAI GOVERNMENT OFFICIALS. THESIS ADVISOR : PROF. SOMWUNG PITYYANUWAT. Ph.D. THESIS COADVISOR : ASSO. PROF. SUWATTANA UTAIRAT. Ph.D. 122 pp ISBN 974-333-232-4

The purpose of this research was to develop and validate the causal relationship model of seniority value of Thai government officials. The sample consisted of 1,212 officials from the Ministry of Defence, the Ministry of Agriculture and Cooperative, the Ministry of Interior, the Ministry of Education and the Ministry of Public Health, was selected by multistage random sampling. Data were analyzed by descriptive statistics, t-test and one-way ANOVA. The LISREL version 8.10 was applied to test the model consistency with empirical data.

The results indicated that the model could explain the variance of seniority value about 67 percent. Model validation of the best fitted provide chi-square test goodness of fit of 19.85, $df = 13$, $p = 0.099$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 0.98$ and $RMR = 0.0097$. Variables have highest total effected on seniority values were education followed by age, position classification and father career.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... วิทยาลัยการศึกษา.....
สาขาวิชา..... วิทยาลัยการศึกษา.....
ปีการศึกษา..... 2542.....

ลายมือชื่อผู้ผลิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น แก้ไขข้อบกพร่อง และดูแลเอาใจใส่ในการทำวิทยานิพนธ์อย่างดียิ่งเสมอมา อีกทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา อุทัยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ให้ความเอาใจใส่และให้ข้อเสนอแนะในการ ปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสอง เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกท่าน ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ทางด้านวิชาการและประสบการณ์ที่มีค่าอย่างต่อเนื่องตลอดเวลาที่เข้าศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านอาจารย์ ดร. สุชาติ บวรภักดีวงศ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม LISREL เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการสร้าง เครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณข้าราชการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอบคุณเพื่อนๆภาควิชาวิจัยการศึกษา โดยเฉพาะคุณสุภาวรัตน์ เรืองจันทร์ คุณสังวรณ์ รัตกระโทก คุณวิภา บำเรอจิตร คุณอัญชลิ ชีระสาสน์ และเพื่อนๆ จากสถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยาทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจเสมอมา

ท้ายสุดนี้ ด้วยความรัก ความห่วงใย และการสนับสนุนทางการศึกษา ของคุณแม่ พี่ๆ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยความระลึกถึงคุณพ่อ คือ กำลังใจอันมีค่ายิ่งของผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณท่าน มา ณ โอกาสนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พเยาว์ ฤทธิแพทย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1. บทนำ	1
/ ความเป็นมาและสำคัญของปัญหาวิจัย	1
/ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	3
/ ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อจำกัดของการวิจัย	7
/ ข้อตกลงเบื้องต้น	7
/ นิยามเชิงศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ตอนที่ 1 นิยามและแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม	9
ตอนที่ 2 นิยามและแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมความมีอารุโส	21
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
ตอนที่ 4 ความเข้าใจเกี่ยวกับโปรแกรมลิสเรล	36
3. วิธีดำเนินการวิจัย	44
/ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
ตัวแปรในการวิจัย	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	56
1.1 การแจกแจงความถี่ และร้อยละของตัวแปรข้อมูลพื้นฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	56
1.2 ค่ามัธยิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเอน้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรต่อเนื่อง ที่ใช้ในการศึกษา.....	60
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่ามัธยิมเลขคณิตของความคิดเห็น เกี่ยวกับค่านิยมความมีอาวุโสของผู้ตอบแบบสอบถามที่มี ข้อมูลพื้นฐานแตกต่างกัน.....	62
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบ ความตรงของโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงแต่ละตัว และการสร้าง สเกลองค์ประกอบ.....	67
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ศึกษา.....	72
ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่านิยม ความมีอาวุโสของข้าราชการไทย.....	75
5.1 แผนภาพแสดงเส้นทางอิทธิพลระหว่างตัวแปรของโมเดล ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่านิยมความมีอาวุโสที่สอดคล้อง กับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	76
5.2 ผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ของค่านิยมความมีอาวุโสที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	77
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	80
สรุปผลการวิจัย.....	81
อภิปรายผลการวิจัย.....	83
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	86
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป.....	86
รายการอ้างอิง.....	88
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	96

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ข แบบสอบถาม.....	98
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
ประวัติผู้วิจัย.....	122

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกระทรวงที่ได้รับกลับ.....	45
2.	จำนวนและร้อยละของข้าราชการส่วนกลางในสังกัดกระทรวงกลาโหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และ กระทรวงสาธารณสุข จำแนกตามตัวแปรข้อมูลพื้นฐาน.....	56
3.	ค่ามัธยิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) และ ช่วงคะแนนต่ำสุด-สูงสุด ของตัวแปรต่อเนื่องที่ใช้ในการศึกษา.....	60
4.	ผลการวิเคราะห์คะแนนความคิดเห็นต่อค่านิยมความมีอาวุโสโดยรวมและใน แต่ละด้าน.....	61
5.	ผลการเปรียบเทียบค่ามัธยิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยม ความมีอาวุโสของข้าราชการส่วนกลางที่มีข้อมูลพื้นฐานแตกต่างกัน.....	62
6.	ผลการเปรียบเทียบค่ามัธยิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยม ความมีอาวุโสของข้าราชการส่วนกลาง จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา หน่วยงานที่สังกัด ตำแหน่งหน้าที่ รายได้ ระดับ(จ) ประสบการณ์ทำงาน อาชีพของบิดาและอาชีพของมารดา.....	64
7.	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของค่านิยมความมีอาวุโสของ ข้าราชการไทย.....	68
8.	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ของค่านิยมความมีอาวุโสของข้าราชการไทย.....	73
9.	ค่าสถิติผลการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่า นิยมความมีอาวุโสของข้าราชการไทย.....	77

สารบัญภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่านิยมความมีอาวุโสตามสมมติฐาน.....	5
2. แสดงการเกิดค่านิยมตามแนวคิดของ Eijsonck	12
3. แสดงการเกิดค่านิยมตามแนวคิดของ นิพนธ์ คันทเสวี.....	13
4. แสดงการเกิดค่านิยมตามแนวคิดของ สนิท สมัครการ.....	13
5. แสดงการเกิดค่านิยมตามแนวคิดของ สาโรช บัวศรี	14
6. แสดงขั้นตอนการเกิดค่านิยมตามแนวคิดของ Raths, Harmin และ Simon.....	14
7. กรอบแนวคิดของการวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาพัฒนาเป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่านิยมความมีอาวุโสของข้าราชการไทย	36
8. โมเดลองค์ประกอบค่านิยมความมีอาวุโสทั้ง 3 องค์ประกอบ ของเกียรติศักดิ์ วจิศิริ ..	49
9. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่านิยมความมีอาวุโสของข้าราชการไทยตามสมมติฐานที่ได้จากการนำค่าสัมประสิทธิ์คะแนนองค์ประกอบมาสร้างสเกลองค์ประกอบ เพื่อใช้ในการตรวจสอบโมเดล	52
10. โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลองค์ประกอบของค่านิยมความมีอาวุโสทั้ง 3 องค์ประกอบ.....	70
11. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของค่านิยมความมีอาวุโสของข้าราชการไทยที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	76